

PUBLIC RELATIONS VE VYBRANÝCH PARLAMENTECH EVROPSKÝCH STÁTŮ A IZRAELE

Mgr. Robert Vyklický

Jakub Živanský

Studie č. 5.301
září 2010

Obsah:

ÚVOD	3
ANDORA.....	4
BELGIE.....	4
BOSNA A HERCEGOVINA.....	4
BULHARSKO.....	5
EVROPSKÝ PARLAMENT.....	5
ESTONSKO.....	7
FINSKO.....	8
FRANCIE.....	8
MAKEDONIE.....	12
CHORVATSKO.....	13
IRSKO.....	14
ISLAND.....	14
ITÁLIE (POSLANECKÁ SNĚMOVNA).....	14
ITÁLIE (SENÁT).....	14
IZRAEL.....	15
LITVA.....	15
NĚMECKO (SPOLKOVÁ RADA).....	16
NĚMECKO (SPOLKOVÝ SNĚM).....	16
NORSKO.....	17
PORTUGALSKO.....	18
RAKOUSKO.....	19
ŘECKO.....	19
RUMUNSKO.....	20
RUSKO (STÁTNÍ DUMA).....	20
RUSKO (RADA FEDERACE).....	21
SLOVINSKO.....	21
ŠPANĚLSKO (POSLANECKÁ SNĚMOVNA).....	22
ŠPANĚLSKO (SENÁT).....	22
ŠVÉDSKO.....	23
ŠVÝCARSKO.....	24
TURECKO.....	25
POČET ZAMĚSTNANCŮ.....	26
ZDROJE:	27

ÚVOD

Tato studie se zaměřuje na popis a fungování Oddělení pro styk s veřejností v jednotlivých parlamentech evropských států a v Izraeli. Parlamentsy, jakožto orgány volené občany svých států, musí svoji činnost prezentovat i vůči veřejnosti. V posledních letech jsme svědky postupného, velmi intenzivního, otevírání se parlamentní práce veřejnosti. Ani Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR není výjimkou. Prostředkem pro větší transparentnost je zřizování různých platforem pro komunikaci s veřejností, pro které v této studii používáme obecný termín Oddělení pro styk s veřejností.

S ohledem na zaměření studie vnímáme parlamentní činnost jako neustálou komunikaci mezi zákonodárným orgánem a společností, která se neomezuje pouze na období voleb, ale probíhá po celé funkční období. K tomuto účelu Oddělení pro styk s veřejností zajišťuje informační servis pro zástupce tisku a dalších sdělovacích prostředků, komunikuje s občany a poskytuje relevantní informace a ve většině států také samo aktivně tvoří informační a publikační materiály.

Parlamentsy zkoumaných států se výrazně liší strukturou oddělení pro styk s veřejností. Lze nalézt tři základní organizační modely. V prvním je oddělení pro styk s veřejností uspořádáno jako jediný orgán bez dalších organizačních podstruktur (např. Bosna a Hercegovina, Bulharsko a Finsko). Druhý model naopak počítá s rozdělením oddělení do podstruktur, které mají předem stanovenou oblast odpovědnosti (např. Evropský parlament, Německo a Švédsko). Ve třetím typu oddělení pro styk s veřejností neexistuje a jeho funkce je částečně zastoupena jinými orgány (např. Španělsko).

Aktivity oddělení pro styk s veřejností jsou rovněž různé. Společným prvkem je snaha co možná nejlépe informovat širokou veřejnost o činnosti parlamentu a to buď přímo, nebo prostřednictvím médií. Parlamentsy často zřizují knihovny a umožňují vstup občanům na půdu parlamentu v doprovodu průvodce. Propagace parlamentu v některých případech probíhá i za využití billboardů (např. Turecko) a jiných nákladných prostředků.

ANDORA

Oddělení protokolu a styku s veřejností Consell General je tvořeno samostatnou jednotkou. Mezi jeho hlavní aktivity patří poskytování protokolárních nařízení a obecných informací (kontaktů s veřejností).

BELGIE

Komunikační oddělení Belgického senátu vykonává následující činnosti:

- vydává tiskové zprávy (pro národní a mezinárodní tisk) o parlamentních aktivitách (agendě pléna a činnosti výborů);
- vydává tiskové zprávy o oficiálních událostech (např. oficiálních návštěvách) a konferencích organizovaných Senátem;
- vydává časopis dvakrát do roka;
- oznamuje zvláštní události a publikuje pořízené fotografie na domovské internetové stránce Senátu;
- publikuje záznamy z plenárních zasedání a zvláštních událostí na internetu;
- poskytuje fotografie z plenárních zasedání tisku;
- poskytuje kontakty pro pohovory;
- zajišťuje také vnitřní komunikaci (časopis, intranet, informace pro zaměstnance Senátu a poslance).

BOSNA A HERCEGOVINA

Oddělení pro styk s veřejností je jedním ze sedmi oddělení v Sekretariátu Parlamentního shromáždění Bosny a Hercegoviny a jeho struktura neobsahuje formální organizační jednotky.

Aktivity tohoto oddělení zahrnují:

- Vztahy s veřejností
  - V této oblasti je oddělení zodpovědné za tvorbu a udržování dobrého pracovního prostředí v Parlamentu a za etablování komunikace s občany, nevládními organizacemi, ostatními úřady a obdobnými institucemi v zahraničí.
  - Oddělení zajišťuje zázemí pro práci parlamentních zpravodajů, udržuje seznam reportérů a stará se o jejich permanentní a dočasné akreditace a povolení ke vstupu.

Oddělení informuje každý týden zpravodaje a denně oznamuje parlamentní události.

- Oddělení zajišťuje chod parlamentní místnosti pro novináře. Zařizuje rozhovory s členy Parlamentu a zprostředkovává jejich stanoviska k položeným otázkám.
- Informační aktivity
  - zahrnují vydávání prohlášení pro media na konci každého zasedání parlamentních výborů a dalších orgánů Parlamentu (pracovní skupiny atp.), administraci parlamentního webu a vydávání týdenních informačních bulletinů.
- Práce spojená se Zákonem o svobodném přístupu k informacím.
  - Přijímání žádostí o informaci, jejich zpracování, získávání odpovědí na žádosti a posílání je těm, kteří o ně žádali (občané, jiné instituce atp.).

BULHARSKO

Styk s veřejností v bulharském parlamentu je organizován prostřednictvím Tiskového centra a Direktorie pro styk s veřejností.

EVROPSKÝ PARLAMENT

Evropský parlament disponuje Generálním ředitelstvím pro komunikaci, které je rozděleno do tří ředitelství:

- A. Ředitelství pro média
- B. Ředitelství pro informační kanceláře (střediska)
- C. Ředitelství pro vztahy s veřejností

Hlavním úkolem Generálního ředitelství pro komunikaci je zvyšování povědomí o Evropském parlamentu, o jeho institucionálním fungování, o povaze jeho rozhodnutí.

Generální ředitelství pro komunikaci je zacíleno na dvě hlavní skupiny:

- Média
- Veřejné mínění

Základním cílem Ředitelství pro média je spolupráce s tiskem a médii, informování o činnosti EP a celkové zvyšování povědomí o jeho fungování jak pro odbornou, tak pro širokou veřejnost.

Je složeno z následujících oddělení:

- Tisk
  - Toto oddělení pokrývá všechny hlavní aktivity parlamentních orgánů (výbory, delegace, slyšení, Evropsko-středomořské parlamentní shromáždění, pozorovatelské mise při konání voleb, společné parlamentní shromáždění EU-ACP atd.). Je též ve styku a pravidelně informuje všechna akreditovaná tisková střediska jak v Bruselu, tak ve Štrasburku.
  - Ve shodě s všeobecnými cíli Generálního ředitelství toto oddělení přímo informuje též o činnosti EP všechny relevantní národní, regionální a lokální média, a to v úzké spolupráci s informačními středisky v členských státech.
- Audiovizuální oddělení
  - Hlavním posláním oddělení je asistence rozhlasovým a televizním stanicím (včetně internetových) a zajištění jejich přístupu ke všem základním informacím spjatým s činností EP. Vedle toho se oddělení orientuje též na komunikaci s občany přes webstreaming, live-streaming či video o požadovaných záležitostech podaných skrze webový portál EP.
- Oddělení pro webovou komunikaci
  - Toto oddělení je odpovědné za editování, obsah, jakož i celkový rozvoj webové stránky EP, která je každodenně aktualizována ve svých 22 jazykových verzích v sekcích „Zprávy“ a „Dění v EP“. Oddělení zajišťuje též konzistenci celkové linie webových stránek EP a vyvíjí nové projekty pro jejich potřeby.
- Webmaster oddělení
  - Webmaster oddělení EP je pověřeno fungováním a technologickým rozvojem celého webového portálu EP. Pod tímto se rozumí zvláště plnění funkcí webmastera, vývoj nových multimediálních technologií, design a rozvoj nových interaktivních rysů, údržba vyhledávacích nástrojů, archivace systémů a vytváření statistik.
- Oddělení Televize EP
  - Toto oddělení je zodpovědné za řízení a spravování televizního kanálu EP a jeho webové verze

Ředitelství pro Informační střediska

Hlavním posláním tohoto ředitelství je zvyšování povědomí o roli EP a jeho rozhodnutích a

organizování aktivit pro občany z řad jak odborné, tak široké veřejnosti. EP má informační střediska ve všech hlavních městech členských států a rovněž pět dalších regionálních kanceláří v Barceloně, Marseille, Miláně, Edinburghu a Mnichově. Vedle toho funguje jedno informační středisko ve Štrasburku (sídle EP).

Ředitelství pro vztahy s veřejností

Hlavním posláním ředitelství je zvyšování povědomí o roli EP a jeho rozhodnutích a organizování aktivit pro občany z řad jak odborné, tak široké veřejnosti. Ředitelství je složeno z následujících oddělení:

- Návštěvnické centrum
- Oddělení veřejných aktivit a událostí
- Oddělení prohlídek a seminářů
- Centrum pro monitorování veřejného mínění
- Plánovací centrum pro návštěvníky EU

ESTONSKO

Oddělení pro styk s veřejností jako takové se v estonském parlamentu nenachází. Nicméně zde existuje Oddělení pro tisk a informace, které má dvě divize: Tiskové služby a Informační služby. Ředitel tohoto oddělení je rovněž zodpovědný za styk s veřejností.

- Tiskové služby
  - Hlavním úkolem Tiskových služeb je informovat veřejnost skrze masová média o aktivitách Parlamentu. Zaměstnanci tohoto oddělení připravují tiskové zprávy o zasedání Parlamentu, práci výborů a setkání a poskytují předběžné informace o aktivitách Parlamentu. Rovněž akreditují novináře ke vstupu na jednání Parlamentu, pozorují postup jednání, poskytují vysvětlení a další informace korespondentům, připravují setkání novinářů s členy parlamentu, zástupci výborů a Kancléřství a organizují tiskové konference.
- Informační služby
  - Toto oddělení má na starosti styk s veřejností Parlamentu a Kancléřství a koordinuje proud interních informací. Hlavním úkolem je implementace a rozvoj principů spojených s reputací Parlamentu.

- Oddělení připravuje a aktualizuje informační materiály pro hosty Parlamentu týkající se mimo jiné činnosti, struktury a historie Parlamentu, organizuje výstavy s různými tématy, pomáhá uskutečnit, společně s parlamentními frakcemi a výborem, informační dny Parlamentu v krajích a institucích.
- Informační služby jsou zodpovědné za provázení veřejnosti Parlamentem a aktualizaci a rozvoj intranetu a webu Parlamentu.
- Informační centrum
  - Informační centrum poskytuje veřejnosti informace o činnosti, funkci a legislativě vznikající v Parlamentu s cílem učinit aktivity Parlamentu co možná nejsrozumitelnější pro veřejnost.

FINSKO

Informační kancelář Parlamentu (IKP) se zabývá kromě styků s veřejností mnohými dalšími oblastmi. Převážná část pracovní náplně kanceláře není styk s veřejností v klasickém slova smyslu, naopak efektivní strategie pomáhá při vytváření a udržování pozitivního pohledu na parlament v očích veřejnosti. Oblast styků s veřejností má své kořeny v komunikační strategii parlamentu.

FRANCIE

Náplň činnosti Oddělení komunikace a multimediálních informací odpovídá potřebě lépe informovat občany o roli Národního shromáždění (NS), jeho aktivitách a způsobu fungování. V důsledku vývoje informačních technologií a očekávání veřejnosti v případě komunikace, oddělení zažívá již řadu let velký rozvoj poznamenaný primárně snížením využívání tradiční papírové komunikace a naopak rozvojem digitálních nosičů a interaktivní komunikace.

NS stejně jako všechny veřejné instituce směřuje k tomu, otvírat se občanům a veřejnosti, zvláště mladému publiku, skrze organizování různých expozic, seminářů atd.

Z hlediska administrativního toto oddělení spadá do skupiny oddělení nazývaných legislativní, z tohoto důvodu je tedy umístěn pod autoritou Generálního sekretáře NS a Předsednictva NS. Oddělení zahrnuje tři divize (oddíly): tisk, multimediální informace a instituční komunikace.

Toto oddělení pravidelně předkládá přehled své činnosti delegaci Kanceláře NS pověřené

komunikací. Tato delegace vedená jedním z viceprezidentů je kompetentní navrhnout celkové směřování komunikační politiky.

Divize tisku

Divize tisku, jejíž vytvoření spadá do sedmdesátých let, čítá třicet zaměstnanců spadajících pod autoritu ředitele divize.

Kromě svého pověření přijetí a akreditace novinářů tisku tištěného a internetového, je tato divize pověřena rychlým a přesným informováním novinářů o činnostech NS a jeho orgánů, buď skrze své publikace (zápisníky, informační brožury a letáky o aktuální legislativní činnosti, tisková komuniké), či přímou komunikací skrze jednoho ze svých zaměstnanců pověřeného sledováním a informováním o neveřejných činnostech jednotlivých komisí a delegací.

Tato divize, z jejichž služeb jsou odděleny jakékoliv komentáře a zaujetí pozic k aktuálním politickým záležitostem též kompletuje tiskové vztahy ostatních útvarů NS, zvláště Předsednictva a parlamentních skupin.

Dvě jednotky jsou přiřčeny k této divizi: audiovizuální „buňka“ a fotografická „buňka“, jejichž aktivity se postupně rozšiřují.

Audiovizuální buňka je dlouhodobě pověřena pouhým poskytováním audiovizuálních záznamů k parlamentním činnostem, zvláště pro poslance přející si obdržet záznamy z jejich výstupů při plenárních zasedáních a všech ostatních zasedáních.

Od září 2009 je tým zaměstnanců pověřen sestřihem a označováním audiovizuálních záznamů z plenárních zasedání a zasedání komisí a výborů, které jsou publikovány následně na internetu, dovoluje tak lepší přístup veřejnosti k debatám a umožňuje stahování různých sekvencí debat zvolených uživatelem.

Vedle toho se navíc během posledních let aktivity této „buňky“ obohacují. Zvláště se jedná o poskytování záběrů z různých seminářů, expozic a různých dalších akcí organizovaných NS. Tyto záběry jsou používány k různým účelům, např. záběry u každoročního zasedání Dětského parlamentu jsou zaslány každé z 577 tříd participujících každoročně na této akci, několik těchto záběrů je rovněž publikováno na webu NS.

Fotografická „buňka“ má za úkol vypracovávat oficiální fotografie NS. Proto na začátku každého volebního období NS jsou vzaty portréty každého zvoleného poslance za účelem editace tištěné sbírky s medailonky a portréty poslanců, jakož i za účelem

publikace těchto oficiálních fotografií jednotlivých poslanců na webu NS. V průběhu zákonodárského období NS je tato buňka pověřena fotografickými reportážemi vyžádanými Předsednictvem, protokolem, a to zvláště při příležitosti přijetí různých zahraničních návštěv a delegací. Buňka též realizuje společné fotografie členů různých orgánů NS, např. pro ilustraci každoroční zprávy o činnosti. Vedle toho má též buňka na starosti realizaci fotografií různých reprezentativních prostor uvnitř Bourbonského paláce (sídla NS). Ve spojení s divizí institucionální komunikace je z tohoto fondu fotografií ustanovena a neustále obohacována „fototéka“ NS.

Divize multimediálních informací

Tato divize, složená z 12 zaměstnanců (z toho 2 informatici) je primárně pověřena správou webu NS. Je odpovědná za řízení pravidelné editace webu. Vedoucí této divize je „webmasterem“.

Z tohoto titulu divize dohlíží na informace vkládané na web, které jí jsou předávány jinými odděleními NS. Ve spojení s Oddělením informačních systémů, dohlíží nad správným fungováním různých informačních aplikací webu, ať už se jedná o různé databáze informací týkající se poslanců a činností NS a jeho orgánů, či o legislativní spisy atd. Buňka též rozvíjí, ve spojení s ostatními odděleními, audiovizuální a grafickou podobu webu.

Stejný okruh činností vykonává též vzhledem k dvěma ostatním webům: jeden určený poslancům a jejich asistentům a druhý určený personálu NS. Tyto dva weby, kromě několika informací převzatých ze všeobecného webu, obsahují informace určené jen uživatelům, ke kterým se daný web obrací. Tyto weby jsou přístupné volně bez přihlašovacích kódů z počítačů v rámci budov NS, kdežto přístup k webu vně prostor NS vyžaduje přihlašovací údaje.

Vedle své základní činnosti toto oddělení též odpovídá na žádosti o informace, které mu přicházejí pod různou formou: tradiční pošta, telefon, elektronická pošta.

Od roku 2007, jsou kompetence Publikační divize začleněny do rámce této divize. Z tohoto titulu tedy oddělení dohlíží též na monitorování parlamentních dokumentů (zvláště parlamentní tisky, návrhy zákonů, programy schůzí), jejichž tisk a distribuce ve vhodný čas jsou nepostradatelné pro správný průběh parlamentních aktivit.

Zajišťuje, aby soubor jednotlivých informací dodávaných různými autory parlamentních dokumentů (vláda přes svůj Generální sekretariát, poslanci, zpravodajové

výborů, komisí, delegací, parlamentní zaměstnanci, Senát) byl včas vytištěn a distribuován, buď v papírové formě, či v elektronické, a to dle příslušných norem a lhůt vlastních každé kategorii dokumentů.

Na začátku každého zákonodárského období divize edituje „Sborník medailonků a portrétů“ více známý pod jménem „Trombinoscope“ (ksichtovník), a každý rok též ročenku se seznamem a kontakty na jednotlivé poslance, jakož i kontakty na jednotlivá oddělení NS.

Divize institucionální komunikace

Tato divize čítá 60 zaměstnanců a má tři základní úkoly.

- Předně je pověřena vydáváním a editací informačních publikací NS. Některé publikace jsou pravidelné a trvalého charakteru: každoroční zprávy o činnosti, komunikační podklady dodávané poslancům (různé edukativní materiály, např. velké informační panely o roli a organizaci NS), zahraničním hostům či návštěvníkům NS (různé prospekty a letáky o NS), publikace o historii a budovách NS (Bourbonský palác, Palác de Lassay), publikace určené dětem ve formě obrázkových seriálů. Většina těchto dokumentů a publikací jsou k dispozici též ve formě CD a DVD. Ostatní publikace se zabývají více specifickými tématy, například knihy popisující historické dědictví NS. Kromě toho byla vydána, během XII. Parlamentu, na žádost prezidenta, sbírka výjimečných parlamentních projevů pronesených v době od VFR až dodnes doby. Doposud bylo vydáno šest svazků. Editorský tým byl vytvořen pro takovéto sbírky a speciální smlouvy upravují spolupráci mezi NS, vydavatelem a jedním, či více autory.
- Divize institucionální komunikace je rovněž pověřena organizací různých seminářů, expozic a akcí odehrávajících se pod záštitou NS. O konání jednotlivých událostí je veřejnost pravidelně informována na webových stránkách NS (pokud jsou určeny pro veřejnost). Některé akce se konají pravidelně jako např. každoroční schůze Dětského parlamentu v červnu každého roku již od roku 1994 (vyjma roku 2007 v důsledku konání prezidentských a legislativních voleb) či Dny dědictví (třetí víkend v září).
- Tato divize je rovněž pověřena příjmem návštěv do Bourbonského paláce. Tento úkol je vykonáván 50 zaměstnanci, kteří přijímají a provázejí návštěvy NS od pondělí do soboty. Návštěvy po skupině cca 50 osob musí být vždy zaštitěny nějakým poslancem, což předpokládá rezervační systém. V okamžiku příchodu, po provedení bezpečnostní

kontroly, je skupině přidělen průvodce, prohlídka trvá hodinu a půl, prohlídku předchází či následuje krátký informační film o NS. Průvodci dostávají pravidelné školení jak o dějinách NS a jeho budov, tak o fungování NS. Divize se v rámci těchto svých aktivit stará o podobu informačních a popisných panelů, které jsou umístěny na několika místech prohlídkové trasy. Tyto panely mají primárně popsat historii a současný účel procházených sálů. K dispozici jsou též audio průvodce ve francouzském, anglickém, německém a španělském jazyce. Na závěr každé prohlídky jsou návštěvníci pozváni k prohlédnutí si „butik“ NS, externího butiku situovaného mimo prostory NS, ale v blízkosti. V tomto butiku může publikum nalézt pohlednice, publikace o NS nebo publikace napsané poslanci a různé jiné drobné suvenýry. Tento butik zároveň slouží též veřejnosti za účelem informování se o NS a jeho aktivitách. Butik je administrativně umístěn pod odpovědnost Oddělení komunikace, přičemž v jeho rámci spolupracuje zvláště s Divizí institucionální komunikace. Správa o hospodaření je jednou za rok předložena delegaci Kanceláře NS pověřené komunikací.

MAKEDONIE

Podle Směrnice o interním uspořádání zaměstnanců Shromáždění Makedonské republiky a Směrnice o pracovních místech týkající se styků s veřejností existuje následující organizační forma:

- Orgány zodpovědné za plánování, přípravu a realizaci zasedání Shromáždění a schůzí pracovních orgánů, plánování, přípravu a realizaci událostí pro veřejnost, tiskové konference a další formy komunikace s médii za spolupráce s Kabinetem prezidenta Makedonské republiky, Vlády Makedonské republiky a ministerstvy. Tyto funkce vykonává:
  - Jednotka pro zasedání Shromáždění
  - Styk s veřejností a spolupráce s dalšími státními institucemi v Kabinetu prezidenta Shromáždění
- Orgány, které informují veřejnost o činnosti Shromáždění a dalších pracovních orgánů. Přípravují pravidelný a periodický přehled činnosti Shromáždění a dalších pracovních orgánů a pravidelně aktualizují data týkající se činnosti Shromáždění. Získávají komplexní technická data z relevantních institucí za užití spojení s parlamentními databázemi, globálními právními sítěmi a Globální právní

informační síti. Přípravují podrobné statistické informace o určitých problematikách a obecné statistické informace v podobě krátkých přehledů. Zpracovávají statiky různých dat na základě žádosti zákonodárců, parlamentních skupin a zaměstnanců Shromáždění. Přípravují roční a povinné zprávy o činnosti Shromáždění za spolupráce s ostatními jednotkami z dalších oddělení. Tyto funkce vykonává:

- Styk s veřejností a jednotka pro přípravu statistických materiálů pro výzkum a analýzu
- Knihovna a oddělení dokumentace

CHORVATSKO

Podle trvalých nařízení chorvatského parlamentu je parlament povinen informovat veřejnost o svých aktivitách:

- Publikování bulletinu (Zprávy z chorvatského parlamentu), který může odebírat jakýkoliv občan nebo instituce. Je rovněž uveřejněn na webových stránkách parlamentu.
- Informování médií o oznámených protokolárních událostech, tiskových konferencích a dalších událostech na základě trvalých nařízení chorvatského parlamentu. Rovněž jsou poskytovány detaily o takovýchto událostech.
- Udržování záznamů o zpravodajích, kteří sledují činnost parlamentu a vydávání povolení ke vstupu pro zpravodaje, jež dočasně sledují činnost chorvatského parlamentu.
- Udržování pravidelných kontaktů s médii a zprostředkování odpovědí na otázky médií.
- Organizování recepcí pro skupiny občanů majících zájem o prohlídku parlamentu. Oddělení rovněž zajišťuje návštěvy občanů na parlamentních zasedáních.
- Organizování a dohled nad projekty dobrovolníků v chorvatském parlamentu.
- Získávání odpovědí na různé otázky položené občany a institucemi.

Oddělení pro styk s veřejností nemá formální organizační jednotky a sekce, jako například Centrum pro návštěvy, Tiskovou kancelář atp.

IRSKO

Existuje samostatná jednotka nesoucí jméno Komunikace v parlamentu Irska, jejíž náplň práce je rozdělena do tří odlišných oblastí:

- Tisková kancelář a styk s veřejností zahrnující veřejné události;
- Vzdělávání a přesah včetně rozvoje webových stránek;
- Marketing.

ISLAND

Oddělení pro styk s veřejností je jednou z jednotek spadajících pod Oddělení pro informace a publikaci administrace parlamentu. Mezi jeho hlavní aktivity patří:

- Upravování webových stránek parlamentu;
- Organizace a dohled nad Školním parlamentem, což je zařízení k výuce o parlamentu určené pro děti ve věku od 14 do 16 let. Zajišťování materiálů pro webové stránky Školního parlamentu: www.skolathing.is;
- Organizace recepcí pro skupiny občanů, převážně studentů, za účelem studijních prohlídek parlamentu;
- Psaní zpráv a tiskových prohlášení pro webové stránky parlamentu a jejich rozesílání médiím;
- Odpovídání na různé otázky pokládané občany a různými institucemi;
- Udržování životopisů členů parlamentu a fotografií parlamentu;
- Dohlížení na vydávání informačního materiálu.

ITÁLIE (Poslanecká sněmovna)

Kancelář parlamentních publikací a styků s veřejností je zodpovědná za styk s veřejností, kulturní a sociální iniciativy a publikace Poslanecké sněmovny. Aktualizované informace o aktivitách parlamentu jsou poskytovány občanům rovněž prostřednictvím neplacené telefonní linky.

ITÁLIE (Senát)

Služby styků s veřejností jsou poskytovány Inštituční komunikační kanceláří italského senátu. Jedná se o kancelář náležející pod Oddělení oficiálních tiskovin a inštituční komunikace,

kteřá se pŕedevším zabývá informacemi a tréningovými aktivitami pro děti a teenagery. Inštituční komunikační kancelář spravuje Senátní knihkupectví.

IZRAEL

V izraelském parlamentu není oddělení pro styk s veřejností, ale různá oddělení a jednotky, které se angažují ve stycích s veřejností.

LITVA

Jednotka pro styk s veřejností je součástí Oddělení pro komunikaci. Jednotka je rozdělena na tři divize:

- Divize pro návštěvníky a události
  - Divize uděluje akreditaci zástupcům médií, poskytuje informace o činnosti předsedy parlamentu, připravuje oznámení o kařdotýdenních událostech, zveřejňuje stanoviska členů, politických skupin a výborů parlamentu. Zaměstnanci divize připravují informace o různých událostech, tiskových konferencích konajících se v prostorách parlamentní budovy, připravují výstavy a dohlížíjí na expozice fotografií.
- Divize pro publikaci
  - Základní funkcí divize je editace periodických publikací „Seimo kronika“ a „Parliamentary Mirror“ (vydávaný v anglickém jazyce). Divize je rovněž zodpovědná za editace neperiodických publikací parlamentu, zveřejňování oznámení Výborů parlamentu a prohlídky s průvodcem v prostorách budov parlamentu.
- Divize pro veřejné informace a média
  - Divize zodpovídá za vytváření přehledů o zasedání parlamentu, přípravu prohlášení pro tisk týkajících se problémů diskutovaných ve výborech parlamentu a exkurze v budovách parlamentu. Zaměstnanci divize pracují na kařdotýdenním televizním programu „Seimas – live“, vysílaném na webových stránkách parlamentu (<http://www.lrs.lt>).

NĚMECKO (Spolková rada)

Oddělení styků s veřejností je orgánem s širokou pracovní náplní, je zodpovědné za:

- Tisk (3 zaměstnanci);
  - Styk s médii, informace o Bundesratu, vydávání tiskových zpráv, přehled tisku, vydávání newsletteru.
- Styk s veřejností ohledně událostí (3 zaměstnanci);
  - Koordinace akcí, vzpomínkové akce, rozvoj výstavy o Bundesratu, vydávání publikací vztahujících se k různým akcím, organizace akcí třetích stran v Bundesratu, příprava akcí.
- Obecný styk s veřejností (2 zaměstnanci);
  - Obecný styk s veřejností, koncepce a vydávání publikací, koncepce a tvorba výstav a médií, vedení a rozvoj portálu pro mládež, fotoarchiv.
- Návštěvy (6 stálých a 12 nezávislých zaměstnanců);
  - Plánování a koordinace návštěv, které nespadají do kompetencí oddělení pro styk s veřejností, tvorba plánu a programu pro zahraniční návštěvy, koordinace „nezávislých“ pracovníků v rámci oddělení.
- Petice (2 zaměstnanci);
  - Klasifikace petic podle článku 17 německé ústavy, registrace petic, odpovědi na petice.
- On-line média (1 zaměstnanec).
  - Administrace webových stránek Bundesratu, koncepční rozvoj webových stránek, spolupráce s poskytovateli externích služeb, konzultace ve všech oblastech spadajících do kompetence této sekce.

NĚMECKO (Spolkový sněm)

Existuje Odbor informací a styků s veřejností, skládající se ze 4 oddělení (služby návštěvníkům, styk s veřejností, speciální události a umění). Mezi hlavní aktivity v oblasti styků s veřejností patří vydávání brožur, knih, letáků, výroba filmů a dalších DVD, stejně jako edice o různých událostech. Sekce styků s veřejností se také zaměřuje na účast na veletrzích, má speciálně konstruovaný kamion, který se používá k různým cestám. Připravena je také výstava, která putuje po volebních obvodech.

NORSKO

Otevřenost a informovanost o činnostech v norském parlamentu (Storting) jsou uvedeny v paragrafu 84 Ústavy. Styk s veřejností ve Stortingu je zvláště v kompetenci Oddělení informací a dokumentace. Toto Oddělení má na starosti přípravu a udržování vhodných a účinných záznamů o aktivitách Stortingu, obstarávání informací za účelem asistence činnosti Stortingu, jakož i interní a externí komunikaci a informování o aktivitách národního shromáždění a jeho administraci.

Oddělení je organizováno do několika sekcí s různými oblastmi odpovědnosti:

- Informační sekce řídí úkoly a činnosti jako informování škol (učební materiály), správa návštěvnického centra, vydávání řady publikací v několika jazycích, jakož i vyřizování každodenních informačních žádostí skrze telefon či email. Tato Sekce organizuje, ve spolupráci se Sekcí pro vyřizování pošty a recepční služby, prohlídky budovy Parlamentu s průvodcem (přibližně 25 000 ročně) a dvě interaktivní hry určené pro nižší a vyšší středoškoláky. Správa parlamentního webu, jakož i jeho intranetu spadá též do aktivit této sekce.
- Archiv Stortingu, jehož hlavní činností je administrace dokumentů a archivní služby týkající se aktivit parlamentu a jeho historie. Tato sekce spravuje též zvukový a obrazový archiv a je zodpovědná za správu Umělecké galerie Stortingu.
- Knihovna Stortingu spravuje veškeré knihovní služby jako přístup ke knihám, zápisům, periodikům, novinám, EU dokumentům a vyhledávání v externích databázích. Jeho zodpovědnost zahrnuje též monitoring médií, a to jak tištěných, tak multimediálních (TV/rádio). Knihovna je primárně pro interní užití, ale v dohledné době bude též sloužit i externím uživatelům.
- Sekce výzkumu pomáhá členům parlamentu, výborům a politickým stranám s vyhledáváním, sběrem a přípravou podkladových materiálů o celé škále témat. Tato sekce také vypracovává pravidelné zprávy o své činnosti, které jsou veřejně přístupné skrze publikace „Perspektiv“.
- Sekce oficiálních zpravodajů má na starosti pořizování zápisů (editování, textové zachycení a ověřování) ze zasedání Stortingu, rozšířených zasedání Výboru pro zahraniční záležitosti a obranu, ze zasedání Severské rady a různých ostatních veřejných slyšení.

Tato sekce má též editorskou zodpovědnost za „Stortingstidende“ (oficiální zpráva/posudek o činnostech parlamentu). Zápisy z jednání jsou přístupné na parlamentním webu již několik hodin po konání zasedání.

- Tisková sekce má na starost grafický design, kopírovací a tiskové služby, jakož i obsluhu, instalaci a nákup různých kancelářských zařízení.
- Sekce pro vyřizování pošty a recepční služby má na starosti recepční služby, vyřizování korespondence, telefonní služby. Vedle toho má tato sekce na starost též spolupráci během prohlídek Stortingu a organizaci interaktivních her pro studenty, zmíněných výše.

Informační činnosti Stortingu jsou regulovány sadou informačních metodických pokynů.

PORTUGALSKO

Občanské informační centrum a Styk s veřejností (CIC/RP) je součástí Direktorია dokumentů, informací a komunikačních servisů portugalského parlamentu.

CIC/RP byl založen v roce 2003 a zahrnuje internetový tým za účelem zlepšení spolupráce mezi parlamentem a občany. Tohoto cíle je dosahováno skrze dva hlavní úkoly: informovat a vítat občany. CIC/RP tedy poskytuje informace o parlamentu a kulturních aktivitách Shromáždění republiky v zásadě těmito způsoby:

- Zajišťuje údržbu a funkčnost webových stránek parlamentu (internetový tým);
- Podporuje parlamentní tisk během plenárních zasedání, zajišťuje jim na místě potřebné informace, pomáhá všem médiím při vytváření jejich zpravodajství o aktivitách v parlamentu;
- Zpřístupňuje online edici Informačního bulletinu (parlamentní agenda) a distribuuje je členům parlamentu, parlamentním skupinám, službám a občanům navštěvujícím plenární zasedání;
- Zajišťuje přímé odpovědi na všechny typy obecných dotazů o parlamentu, jeho funkci prostřednictvím e-mailu, telefonu nebo faxu;
- Organizuje kulturní události, jako výstavy, koncerty a konference, buď interně, nebo za prosazení externí kulturně-sociální instituce;
- Provádí návštěvníky po Paláci S. Bento, což je někdy spojeno se setkáním s prezidentem Shromáždění republiky, členy parlamentu a parlamentními skupinami.

RAKOUSKO

Administrativa rakouského parlamentu se dělí do dvou sekcí. První řeší převážně legislativní záležitosti, druhá administrativní. Legislativní sekce zajišťuje mimo jiné styk s veřejností. Oddělení pro styk s veřejností je dále rozděleno na 4 oddělení:

- Digitální média a společný design;
  - Zahrnuje zodpovědnost za koordinace obsahu internetu a intranetu, parlamentní webové stránky pro děti, všechny záležitosti týkající se společného designu a uměleckého programu parlamentu atp.
- Komunikace;
  - Organizuje Občanský servis a takzvanou Demokratickou dílnu a podjednotku starající se o publikační činnost.
- Oddělení pro parlamentní tisková stanoviska
- Servis pro návštěvníky a události.
  - Organizuje provázené prohlídky parlamentu, události, návštěvnické centrum a obchod.

Demokratická dílna, která zahrnuje všechny nabídky pro mladé lidi, bude v budoucnu organizována v separátním oddělení.

ŘECKO

Oddělení pro styk s veřejností Direktorია pro komunikace má následující zodpovědnosti:

- Organizace, rozvoj a dozor nad stykem s veřejností řeckého parlamentu skrze návštěvy zahraničních parlamentních delegací, parlamentních delegátů a zástupců veřejnosti;
- Komunikace s orgány veřejné moci a veřejnými a soukromými institucemi za účelem posílení vztahů s řeckým parlamentem a pozvednutí efektivity vzájemné spolupráce a výměny informací;
- Organizace kulturních a dalších akcí v Řecku a v zahraničí za účelem představení práce a funkce řeckého parlamentu;
- Představení role a funkce řeckého parlamentu studentům a dalším návštěvníkům.

V důsledku změny stálých nařízení v roce 2009 bylo zřízeno nové oddělení „Informování občana“, které však ještě není aktivní. Úkolem tohoto nového oddělení je poskytovat informace o aktivitách řeckého parlamentu občanům, národním a zahraničním institucím a rozšiřovat relevantní informační materiál.

RUMUNSKO

Direktorium pro styk s veřejností a protokol poslanecké sněmovny (DPRP) zahrnuje pět služeb:

- Multimédia
- Centrum pro vzdělávání a publikace
- Služba pro informování veřejnosti a vztahy s občanskou společností
- Protokolární servis
- Služba pro vyhodnocení záběrů

Podle 61. článku Rozhodnutí číslo 28 z 23. června 2009 o změně Rozhodnutí 31/2006 Poslanecké sněmovny o schválení Regulace o organizaci a funkci služeb Poslanecké sněmovny a stavu schématu v roce 2006 rozvíjí Direktorium pro styk s veřejností a protokol vztahy mezi Poslaneckou sněmovnou, masovými médii a organizacemi občanské společnosti, jednající v zájmu budování správného obrazu parlamentních aktivit.

Rovněž DPRP komunikuje občanům specifickým způsobem cíle a zprávy legislativního fóra, organizuje vzdělávací aktivity pro mladé lidi, odpovídá na obecné otázky podle nařízení ze zákona 544/2001 o svobodného přístupu veřejnosti k informacím a zajišťuje ceremoniální a protokolární aktivity.

RUSKO (Státní дума)

Oddělení pro styk s veřejností a masová média:

- Zajišťuje spolupráci Dumy s federálními a regionálními orgány v lokálních obvodech Ruské federace, politickými stranami, sociálními, náboženskými a nevládními asociacemi, masovými médii a odděleními pro styk s veřejností zahraničních parlamentů a mezinárodních organizací za účelem poskytnout objektivní náhled na činnosti Dumy;
- Asistuje při organizaci konferencí a kulatých stolů v Dumě za účasti poslanců Dumy a zástupců nevládních organizací týkajících se širokého spektra ožehavých domácích a zahraničních sociálních problémů;
- Zabezpečuje informační pomoc orgánům Dumy zodpovědným za legislativní a veřejné

vztahy, připravuje televizní a rádiové programy, fotografie, videa a další informační materiály o činnosti Dumy;

- Zajišťuje nahrávání videa ze zasedání Dumy, parlamentních slyšení a tiskových konferencí;
- Obstarává akreditace reportérům masových médií;
- Navazuje vztahy s jednotlivými občany, pracuje s korespondencí od jedinců, institucí a organizací, kteří se obrátí na Dumu, její oficiální zástupce, zpracovává a třídí problémy obsažené v těchto dokumentech.

RUSKO (Rada federace)

Záležitosti vztahů s masmédií (sledování média a zajišťování aktuálních informací, spolupráce s masovými médii a komunitami, akreditace reportérů, práce s internetovými zdroji, televizí a rádiem) spadá do kompetence Tiskové služby Rady federace.

SLOVINSKO

Kancelář pro styk s veřejností Národního shromáždění je jediným odborem přímo zodpovědným generálnímu tajemníkovi. Zastupitelské skupiny zaměstnávají své vlastní poradce pro styk s veřejností.

Mezi hlavní aktivity Kanceláře pro styk s veřejností patří:

- Poskytování informací veřejnosti o činnosti Národního shromáždění a jeho pracovních orgánů a o jeho mezinárodních a dalších aktivitách (informování médií o oznámených událostech a tiskových konferencích, sestavování oznámení pro tisk, poskytování relevantních dokumentů a materiálů);
- Komunikace s různými složkami veřejnosti (odpovídání na otázky médií, občanů, institucí atp.);
- Zajišťování materiálních podmínek pro práci zástupců médií v Národním shromáždění (místnost pro novináře, akreditace, poštovní seznamy, udržování pravidelného kontaktu s médii atd.);
- Úprava webových stránek Národního shromáždění;
- Fotografie (pořizování fotografií, organizování fotoarchivu, spolupráce s fotografy,

- zajišťování příležitostí pro pořízení fotografií pro média);
- Organizování návštěv parlamentu a zajišťování návštěv občanů na plenárním jednání;
  - Vydávání publikací o Národním shromáždění;
  - Koordinování televizního vysílání o aktivitách odehrávajících se v Národním shromáždění;
  - Koordinování projektu „Znanje žanje“, pravidelného měsíčníku představujícího projekty a úspěchy slovinských vědců v Národním shromáždění;
  - Přípravování strategií pro vnitřní a krizovou komunikaci.

ŠPANĚLSKO (Poslanecká sněmovna)

Ve Španělsku neexistuje oddělení pro styk s veřejností jako takové. Dané aktivity a komunikační funkce jsou integrovány v různých odděleních:

- Divize pro institucionální vztahy (náleží sem Protokolární oddělení);
- Divize pro komunikaci (Tiskové oddělení spadá do této divize);
- Divize pro studia, analýzy a publikace;
- Divize pro mezinárodní vztahy (Mezinárodní parlamentní shromáždění, Přátelské skupiny, Permanentní delegace).

Španělský parlament informuje o svých aktivitách následujícím způsobem:

- Vydávání bulletinů o záležitostech projednávaných v plenárních zasedáních;
- Vztahy s médii a koordinace parlamentních aktivit, jejichž odpovědnosti zahrnují rozvoj informačního materiálu o činnosti parlamentu podle Ústavy a stálých nařízení;
- Rozvoj obsahu různých portálů a webových stránek;
- Zasílání informací oficiálním delegacím parlamentu a zaznamenávání jejich aktivit pro televize;
- Organizování seminářů (teoretické a praktické semináře) a bádání.

ŠPANĚLSKO (Senát)

V senátu existují dvě oddělení pro styk s veřejností: Direktorium pro institucionální vztahy, rozdělené do různých oddělení včetně Oddělení návštěv a Direktorium mezinárodních vztahů.

ŠVÉDSKO

Různá oddělení Komunikační divize jsou odpovědná za vyřizování různorodých potřeb a informačních žádostí veřejnosti, médií, soukromého sektoru a organizací. Poskytují též podkladové materiály a monitorují lokální, národní a mezinárodní vývoj a dění pro členy a zaměstnance Riksdagu za účelem zajištění jejich větší informovanosti a vyšší kvality jejich rozhodovacího procesu.

Divize komunikace zahrnuje následující oddělení:

- Informační oddělení
  - Oddělení pracuje primárně s externími informacemi, ale do jisté míry poskytuje i informace členům parlamentu a zaměstnancům. Oddělení v sobě zahrnuje tři sekce:
    - Prohlídky a vzdělávání
    - Webové stránky, intranet a tisk
    - Překlad a projektování
  - Úkoly oddělení jsou:
    - Webové stránky Riksdagu;
    - Intranet;
    - Vztahy s tiskem a služby médiím;
    - Vyřizování informačních telefonátů veřejnosti, médií, organizací, veřejných úřadů atd.;
    - Prohlídky s průvodcem pro veřejnost, studenty, státní zaměstnance atd.;
    - Výroba tištěných publikací, např. pro výchovné účely, informační listy, brožury či knihy;
    - Školení a vzdělávání např. pro učitele či novináře;
    - Marketing a propagace;
    - Dění (events).
- Knihovna Riksdagu
  - Oddělení se skládá z Knihovny Riksdagu a z Archivu Riksdagu. Knihovna Riksdagu je specializovaná knihovna pro společenské vědy a právo specializované na parlamentní dokumenty a mezinárodní legislativu. Knihovna zpřístupňuje parlamentní dokumenty veřejnosti a její sbírky jsou otevřeny členům Riksdagu, zaměstnancům parlamentu a veřejnosti. Knihovna též poskytuje několik

elektronických služeb týkajících se různých informačních a faktografických databází, vyhledávacích databází atd. Knihovna vedle toho též poskytuje informace a služby veřejnosti a specializované vzdělávání knihovníkům ohledně Riksdagu a EU.

- Informační centrum EU
  - Informační centrum EU poskytuje nestranné a různorodé informace týkající se EU, švédského členství v EU a činnosti Riksdagu s ohledem na evropské záležitosti veřejnosti, členům parlamentu a jeho zaměstnancům.
- Noviny „Zprávy z Riksdagu a z ministerstev“ (News from the Riskdag and the Ministeries“)
  - Tyto noviny podávají zprávy o všech otázkách týkajících se legislativního procesu, např. činnost výborů, návrhy zákonů, debaty, interpelace, rozhodnutí Riksdagu a aktivity EU institucí. Noviny jsou sice z organizačního hlediska součástí administrativy Riksdagu, ale Riksdag sám nemá žádný vliv na obsahovou stránku novin, členové redakce jsou plně nezávislí
- Oddělení pro parlamentní dokumenty
  - Oddělení je odpovědné za tisk a distribuci parlamentních dokumentů. Oddělení má jazykové korektory, kteří redigují parlamentní dokumenty. Jazykoví korektoři též poskytují školení parlamentním zaměstnancům a případně zodpovídají jejich otázky. Součástí práce tohoto oddělení je též tisk různých parlamentních dokumentů. Oddělení má na starosti také distribuci parlamentních dokumentů a dalších parlamentních publikací, stejně jako zprávy vládních vyšetřovacích komisí a vyhlášky ministerstev. Oddělení poskytuje veřejnosti parlamentní dokumenty a další publikace a distribuuje tištěné materiály dalších oddělení.

ŠVÝCARSKO

Styk s veřejností je ve švýcarském parlamentu rozdělen do tří sekcí:

- Provázené prohlídky parlamentu;
- Klasický styk s veřejností s událostmi, brožurami, dny otevřených dveří atd.;
- „Žalářní věž“, ve které jsou organizovány výstavy, představení a politická jednání.

TURECKO

Direktorium pro tisk a styk s veřejností funguje pod Oddělením pro komunikace, což je oddělení spadající pod jednoho ze tří zástupných generálních tajemníků (legislativa).

Mezi jeho hlavní povinnosti patří:

- Připravovat návrhy textů o oslavách, kondolencích atp. pro předsedu parlamentu;
- Organizovat tiskové konference předsedy, členů Kanceláře shromáždění, předsedů výborů a politických stran, které jsou zastoupeny v parlamentu a členů parlamentu. Informovat veřejnost o těchto tiskových stanoviscích;
- Informovat veřejnost o aktivitách, které jsou realizovány v parlamentu;
- Připravovat denník s názvem „Parlamentní bulletin“, který poskytuje konzistentní informace o legislativě a monitoruje aktivity parlamentu;
- Zásobovat členy tisku nezbytným technickým materiálem;
- Navrhovat prohlídky a prezentační služby delegacím a skupinám navštěvujícím parlament.

Počet zaměstnanců

Počet zaměstnanců v odděleních pro styk s veřejností se v parlamentech zkoumaných států podstatně liší. Počet je mimo jiné ovlivněn důrazem kladeným na informování veřejnosti o činnosti parlamentu, mírou odpovědnosti oddělení a velikostí státu. Kromě Evropského parlamentu a parlamentů bez oddělení pro styk s veřejností je ve zkoumaných parlamentech v průměru zaměstnáváno 28 osob na plný úvazek v oddělení pro styk s veřejností.

STÁT	POČET ZAMĚSTNANCŮ
ANDORA	3
BELGIE	9
BOSNA A HERCEGOVINA	5 (z toho jeden na částečný úvazek)
BULHARSKO	16
EVROPSKÝ PARLAMENT	614 (k 1. 10. 2009)
ESTONSKO	12
FINSKO	17 (5 průvodců, zbytek pracuje v oblasti komunikace)
FRANCIE	-
MAKEDONIE	4 (dle směrnic by jich mělo být 11)
CHORVATSKO	12
IRSKO	přibližně 20 (z toho 13 na částečný úvazek)
ISLAND	3
ITÁLIE (Poslanecká sněmovna)	29
ITÁLIE (Senát)	20
IZRAEL	-
LITVA	14
NĚMECKO (Spolková rada)	18
NĚMECKO (Spolkový sněm)	13
NORSKO	24
PORTUGALSKO	15
RAKOUSKO	60 (někteří z nich pracují pro více oddělení)
ŘECKO	82
RUMUNSKO	35
RUSKO (Státní дума)	80
RUSKO (Rada federace)	40
SLOVINSKO	6
ŠPANĚLSKO (Poslanecká sněmovna)	48
ŠPANĚLSKO (Senát)	5
ŠVÉDSKO	140 (někteří z nich pracují pro více oddělení)
ŠVÝCARSKO	12
TURECKO	66

Zdroje:

ADONIS Andrew, *Parliament today*, Manchester: Manchester University Press 1990.

BERNAYS Edward L., *Public Relations*, New York: Kissinger Publishing 2004.

GRIFFITH John Aneurin Grey, RYLE Michael, WHEELER-BOOTH M. A. J., *Parliament: functions, practice and procedures*, London: Sweet & Maxwell 1989.

KYSELA Jan, *Parlamenty a jejich funkce v 21. století*, Praha: Eurolex Bohemia 2006.

RUSH Michael, *Parliament today*, Manchester: Manchester University Press 2005.

THEAKER Alison, *The public relations handbook*, Abingdon: Routledge 2001.

ZAW Clara, JOHNSTON Jane, *Public Relations Theory and Practice 3rd edition*, Crows Nest: Griffin Press 2009.

Syllová, Jindřiška; Kolář, Petr; Kysela, Jan; Georgiev, Jiří; Pecháček, Štěpán: *Parlament České republiky*, 2. vydání, Praha, Linde, 2008, 477 str., ISBN 978-80-7201-689-4

Kolář, Petr; Valenta, Petr: *Parlament České republiky Poslanecká sněmovna*, 1. vydání, Praha, Ivan Král – Nakladatelství a Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, 2009, 71 str., ISBN 978-80-87324-00-4

ECPRD request 1296 - Organization and Activities of Public Relations Departments in Parliaments (13.11.2009)

Webové stránky

www.psp.cz – internetové stránky Poslanecké sněmovny PČR

www.senat.cz - internetové stránky Senátu PČR

www.sejm.gov.pl - internetové stránky Sejmu Polské republiky

Islandský parlament: www.skolathing.is (18. 9. 2010).

Izraelský parlament: <http://www.lrs.lt> (18. 9. 2010).